

Markus Öbrink

Rök

•

Om A är B så C

•

RÖK

MARKUS ÖBRINK

GRAFISK FORMGIVNING: JESPER CANELL

DANIEL FLODIN & OLA JEPPSSON

www.forlagoma.se

Om A är B så C

MARKUS ÖBRINK

RÖK

»Du kan hamna i trubbel för det där, det vet du va?« Blixa sneglade på det lilla celofaninslagna paketet i Dakotas hand. Han visste vad det var. Han hade inte sett ett på länge, fan, det var nog säkert tjugo år sedan. Men nog visste han vad det var.

»Ingen fara«, mumlade Dakota och rev upp förpackningen. »Jag har dragit batteriet ur röklarmet. Ingen kommer att märka något.« Han öppnade papperet och skakade ut en alldeles vit och avlång cylinder som luktade främmande.

»Det spelar ingen roll. De kommer att se att du har rökt på nästa läkarkontroll. De måste larma numera, vet du.« Han tittade på cigaretten med en nervös blick. »Dessutom är det förbjudet att ta ur batterierna.«

»Du bara klagar«, sade Dakota och satte cigaretten i munnen. »Jag säger bara åt dem att batteriet tog slut när de kommer. Det funkar alltid. Man behöver inte skaffa ett nytt på tre dagar. Folk glömmer bort att byta hela tiden. Det är inte straffbart, de tvingar dig bara att skaffa ett nytt, det är allt.«

RÖK

Han tog fram tändsticksasken och öppnade den. Stickorna var långa och grova, egentligen tänkta för nödljus och campingkök, men han hade inget annat. När han tände cigaretten spred sig en bränd och lite söt lukt, och Blixia hostade till.

»Var i helvete fick du tag i dem?«

»I Mumbai, när jag var där för ett par veckor sedan. De säljer fortfarande en massa saker därborta, ingen kontroll alls. Du kan köpa vad som helst, precis vad som helst. Brorsan lyckades ta med dem tillbaka. De kollar nästan aldrig piloterna.«

»Tro det«, mumlade Blixia och blåste bort en rökslinga som kom åt hans håll. »Jag vill inte bli fast för den där skiten.«

»Du är så harig«, skrattade Dakota och drog ett till bloss. »Ha lite kul istället!«

»Kul? De där sakerna är farliga, vet du va? Det är därför de förbjöds, ju. Du har ingen chans att överleva om du sysslar med det där.« Han blåste bort ytterligare en rökslinga. »Är det värt att få livstid för? Inte för mig i alla fall.«

»Tja«, svarade Dakota. »I fängelset får man röka. Och dricka! Fan vet om de inte har det bättre därinne.«

»Du är galen. Nu kommer de förresten!« Sirenerna tjöt verkligen ute på gatan. »Släck den där! Jag vill inte få några problem!«

»Ja, ja«, muttrade Dakota och kom på fötter. Han släppte ner cigaretten i diskhon och satte igång fläkten för att få bort det värsta av lukten. Samtidigt ringde dörrklockan, och han suckade irriterat när han gick igenom huset till ytterdörren. Det var bara en ensam polis därute, och han såg trött ut. Det var ju tur för Blixia, tänkte han när han öppnade. En trött polis skriver inga rapporter i onödan.

»Dakota Dahlman?«, frågade polisen rutinmässigt. »Vi har fått en signal om att ni har ett röklarm som inte fungerar. Stämmer det?«

Dakota nickade, och hoppades att det räckte att erkänna, att de inte behövde kontrollera.

»Ja, det stämmer nog. Jag har inte hunnit skaffa nya batterier.«

»Enligt lagen måste ni byta inom tre dagar.« Polisen

RÖK

rabblade sin glosa utan att ens se upp från sina papper.
»Om det inte har kommit in en ny batterisignal då, blir det ett strafföreläggande.« Han rynkade på näsan.

»Vad är det som luktar? Brinner det?«

»Levande ljus«, ljög han. »Tände dem just. Är det okej?«
Polisen stirrade misstroget på honom. Men han var ung, hade säkert aldrig sett en cigarett ens. Inte en chans att han visste hur de luktade.

»Självsläckande, förmodar jag«, sade polisen sävligt.

»Naturligtvis«, ljög han. »Var skulle jag få tag i något annat? Och jag vill väl inte bränna ner kåken?« Polisen nickade. Han köpte lögnen, han var trött och ville hem, ville inte skriva några rapporter.

»Bra. Se till att skaffa de där batterierna så snart som möjligt. Max tre dagar, kom ihåg det!« Dakota nickade och önskade honom god kväll. Dörren gick igen med en smäll, och Blix kom ut i hallen.

»Du är tamejfan galen. I vilket fall måste jag gå nu.«
Dakota nickade.

»Visst. Vi ses!«

»Han är tamejfan galen«, upprepade Blix ett par dagar senare när han satt på serveringen nere på hörnet vid stortorget med Tanja. Hon hade hängt med Dakota en hel del förr men hade tröttnat på honom för länge sedan, och numera sågs de sällan. »Han rökte riktiga cigaretter. De kan ju spärra in honom!«

Tanja nickade.

»Vet du, jag såg på nätet om fångelserna, de där nya som de just byggt. Budgetfångelserna.« Hon tog en klunk av sitt koffeinfria kaffe och skakade på huvudet. »Till och med maten är helt budget. De skär inte ens bort fett från köttet innan de lagar det. Fattar du vad äckligt, kött med fett på!«

»Jo, jo«, svarade han. »Å andra sidan så förtjänar de inte bättre. Mördare och tjuvar hela bunten. Och sådana som Dakota också. Samma sak, egentligen. Jag menar, vet han inte hur skadliga de där cigaretterna är.« Han kände på koppen. Fortfarande för varmt, men han var törstig och

RÖK

lyfte långsamt upp den med fingerspetsarna och smuttade försiktigt. Han brände sig naturligtvis ändå, och tänkte att han egentligen borde säga till om att de serverade teet så varmt att man kunde skada sig.

»Åjo, han vet nog«, sade Tanja och log över ett gammalt minne. »Han har alltid varit sån. Kommer du ihåg när han lyckades köpa med sig några burkar öl från Sydamerika? Vilket liv det blev! Han var riktigt nära att åka dit den gången.«

»Tror du han vill ta livet av sig?«

»Vet inte. Kanske.« Hon funderade en stund. »Nej, egentligen inte. Jag är glad att jag inte smakade. De säger att den där skiten förstör levern redan efter ett par klunkar. Dessutom syns det ju på läkarkontrollerna. Konstigt att han inte åkte in redan då, förresten. Det hade kanske varit lika bra om han hade gjort det.« Hon tittade på klockan. »Jag måste gå nu. Om jag väntar längre så riskerar jag hög stressnivå, och vi har en kampanj mot det på jobbet just nu. Vi ses!« Hon reste sig och försvann ut på gatan. Blixa vinkade lojt efter henne.

Han var också tvungen att gå, men hade ingen stresskampanj att följa och kunde stanna tills lunchrasten var över. Han lät örteet stå kvar, och plockade åt sig jackan och väskan. Han hade druckit en kopp redan, och det var inte bra att dricka för mycket. Njurarna kunde ta skada, och i tidningen hade det just varit en artikel om njurproblem.

Ute på gatan undvek han folksamlingarna och satte kurs mot gymmet. Han hade en timme där inne att ta hand om, och han hade låtit bli under morgonen. Veckan innan hade han missat ett pass och blivit varnad av sin läkare, och det fanns inget som var så pinsamt som att bli varnad för en hälsofråga. Han skulle tamejfan inte ligga någon till last. Sjukdomar kostade, och han var mycket medveten om att det inte fanns oändligt med resurser. Pengarna behövdes för de verkligt allvarliga fallen. Dessutom hade läkaren förklarat mycket noggrant vad följderna av att missa passen var. Förslappning, åderförkalkning, Gud vete vad. Nej, det skulle inte hända igen.

RÖK

Konstigt att det var så mycket folk just där, förresten. Folksamlingar är ju en stressfara, och nog visste folk bättre än att bete sig på det sättet. Så såg han det. En idiot på cykel utan hjälm och armskydd. Nå, han skulle inte komma långt. Förr eller senare skulle polisen lockas dit av folksamlingen, och sedan skulle han få sätta på sig hjälmen igen. Jädra galning, visste han inte hur farligt det är att cykla utan hjälm? En del verkade inte ha något förstånd alls. Men det var inte hans problem, och han fortsatte mot gymmet utan att vänta på vad som antagligen skulle bli en pinsam scen.

Hemma efter jobbet satt han och slösurfade på nätet. Skärmen var egentligen pinsam, tre år gammal, och ändå hade han inte skaffat en ny. Nå, nästa vecka så. Men han drog på det. Om han bytte in den skulle försäljaren se vilken gammal skärm han hade. Han lekte med tanken på att ha kvar den, och skaffa en ny ändå. Han hade hört att det gick, fastän han inte riktigt visste hur. Men någon skulle upptäcka det, och så skulle han få stå där med skammen över att inte ta sitt återvinningsansvar. Då var det bättre att se larvig ut med en gammal årsmodell.

Varnaren pep. Han var på maxtiden, och stängde av. Han satt för mycket framför skärmen i alla fall, det var inte bra. Han hade fått förkortad maxtid av läkaren på sistone, och han behövde största delen av tiden för jobbet. Han satt och fingrade på knapparna när telefonen ringde. Den var också gammal, säkert tre år. Han var verkligen tvungen att skaffa lite nya saker, det såg ut som om han inte ens visste vad man skulle ha numera.

Tanja dök upp på bildskärmen. Hon såg riktigt sönderkörd ut och svettades och var röd i ansiktet.

»Vad är det«, frågade han trött. »Vad har hänt med dig?«

»Jag är på gymmet«, ropade hon. »Allt är okej med mig. Men jag var just hos Dakota. Du måste prata med honom, han har flippat ut totalt. Om ingen gör något kommer han att ha ihjäl sig!«

Blixia satte sig upp och gäspade.

»Röker han igen?«

RÖK

»Bland annat. Jag försökte prata förstånd med honom, men han lyssnade inte. Jag vet inte vad det är för fel på honom. Han bara skrattade och sjöng och hade sig. Jag visste inte vad jag skulle göra. Du måste åka ut och prata med honom!«

Han nickade, och önskade samtidigt att hon inte hade ringt. Han var trött, var tvungen att gå upp tidigt dagen därpå och hade inte lust att leka skötare åt Dakota.

»Varför kan inte du hjälpa honom?«

Hon skakade avvärjande på huvudet.

»Vi har ju antistresskampanj den här veckan! Och det här har redan stressat upp mig helt, jag orkar inte längre. Jag menar, om han utsätter mig för stress så är han knappast min vän ändå.«

»Ja, ja«, grymtade han missnöjt,

»jag åker ut. Är han hemma?«

Hon nickade.

»Bra, vi ses i morgon!« Han stängde av och gick ut i hallen.

Han borde ha gjort något åt Dakota tidigare. Det gick inte att ha honom i möblerade rum längre, han blev bara värre och värre. Fan vet vad han hade ställt till med nu.

Han hittade Dakota på gården. Han satt lugnt i en solstol och skrattade för sig själv. Cigarettpaket låg spridda runt honom, och några sönderknycklade aluminiumburkar bildade en prydlig liten hög bredvid stolen.

»Där är du!« ropade han glatt när han fick syn på Blix. »Tanja har redan varit här, men hon orkade inte se någon som var lycklig, så hon gick till gymmet istället. Skål för det!« Han öppnade en ny burk och tömde den i ett drag.

»Herregud, Dakota«, ropade Blix. »Är det där öl? Riktig öl? Vet du hur många kalorier det är i det där? Och alkohol dessutom!«

»Ingen aning«, svarade han nöjt och kastade iväg den tomma burken. Den träffade ett träd och studsade över staketet och in på grannens tomt.

»Inte den minsta aning. Men med tanke på hur jag känner mig måste det vara många!«

RÖK

»Du är berusad!« Blixa var helt chockad, han hade inte trott att Dakota skulle gå så långt. Han hade sett effekten alkohol hade på grodor i kemin i skolan. Att se en vän berusad var bara för mycket, det var omänskligt. Han satte sig ned i gräset bredvid solstolen och skakade på huvudet.

»Vad ska vi göra med dig? Förstår du inte vad du har gjort? Och Tanja var helt förstörd, nu när hon har anti-stresskampanj och allt! Du är verkligen galen.« Men Dakota viftade bara undan hans invändningar, och fick fram ett till paket cigaretter. Han skakade fram en ur paketet och tände den med en nöjd blick.

»Blixa«, sa han och blåste ut ett moln av rök, »när var du lycklig senast?«

Blixa såg upp och suckade. Han var verkligen berusad, helt och hållet. De borde ha gjort något tidigare, långt tidigare.

»Vadå«, svarade han »Jag är väl lycklig mest hela tiden. Jag har ett bra jobb, jag har en snygg bil, nå, skärmen är lite gammal, men man kan inte ha allt. Jag har hälsan, inga problem med konditionen. Jag är lycklig!«

»Känner du dig lycklig?«

»Hur så?« Det här var löjligt. »Känner du dig lycklig själv? När du håller i dig all den där skiten, röker de där sakerna? Gör det dig lycklig? Du har ihjäl dig, det är vad du gör. Du är galen! Såna som du borde inte få gå lösa!«

»Nej, egentligen inte«, höll han med. »Men blir inte du någonsin trött på att allt är så perfekt?«

»Hur kan man bli det?«

»Jag blir det ofta. När jag sitter på jobbet får jag massage av min kontorsstol för att inte bli stressad. Vet du att man inte ens kan skära sig på papper längre? De har börjat runda av kanterna för att göra pappret säkert. Och lunchmaten innehåller precis allt du behöver. Inte en djäväl har skörbjugg numera. Men vad är det för mening med att äta om det inte är gott? Vad är det för mening med att gå till jobbet om det inte kan bli svårt?«

»Och det där hjälper?« Blixa pekade på burkarna.

»På sitt sätt. De får mig att tro på att inte allt är perfekt.

RÖK

Ett liv utan risker är inte ett liv. Burkarna innehåller inget livselixir, tvärtom. Jag är bara så trött på att allt ska vara så förbaskat hälsosamt. Kommer du ihåg när vi var små? När vi snodde äpplen från den där griniga gubben över gatan, och han bussade hunden på oss. Byrackan fick nästan tag i dig, och vi sprang hela vägen upp till skolan och gömde oss på cykelställets tak. Jag tror inte jag har skrattat så mycket någonsin.«

»De där hundarna är förbjudna nu. De är livsfarliga! Att folk kunde ha dem hursomhelst utan tillstånd och provning var vansinne.«

»Javisst. Men vi hade roligt, kommer du ihåg? Jag har nog aldrig haft det så roligt som då!« Han tog en kort paus för att tända en ny cigarett. »Kommer du ihåg när vi byggde lådbilar och tävlade nedför backen mot sjön? Och jag kånade ut i vattnet. Jag önskar jag hade en sån där lådbil nu.«

»Hemmabyggda lådbilar är också...«

Dakota avbröt honom.

»Jag vet, förbjudna. Men det var kul att tävla med dem. De där sakerna som ungarna har numera har ju bromsar och bälten och Gud vet vad. Det är helt enkelt inte samma sak.«

»Du är galen«, mumlade Blix. »Jag ringer polisen nu.« Dakota skrattade högt och skakade på huvudet.

»För sent, min vän, för sent. Jag har redan ringt dem. De kommer snart för att hämta mig.« Han pekade på burkarna och paketen som låg spridda runt honom. »Ett uppenbart brott mot självsvåldighetslagen från 2021,« sade han högtidligt, »och jag kommer med största säkerhet hamna bakom galler på livstid.« Han höjde en ölburk och log. »För en gångs skull känns det faktiskt spännande att leva. Jag har varit nyttig hela mitt liv. Nu är det äntligen dags att slösa med tiden.«

Blix skakade på huvudet och suckade. Han kunde höra sirenerna nu, och han gick ut till hallen lagom i tid för att släppa in poliserna.

Om A är B så C